

Judith Fanto uit Apeldoorn wint debuutprijs voor roman over familie: 'Om te kunnen bepalen wie je bent, moet je weten waar je vandaan komt'

AUDIO Judith Fanto (51) heeft de Hebban Debuutprijs gewonnen voor *Viktor*, een roman gebaseerd op de geschiedenis van haar Weens-Joodse familie. De Apeldoornse auteur werkte vijf jaar lang aan haar eerste roman. Thuis vertelt ze over de zoektocht naar haar wortels.

Alice van Eijk 29-09-20, 19:00

Ze draagt een zilveren kettinkje. Te midden van de bedels, bungelt een kleine Davidster. Onopvallend, maar ook weer niet. Judith Fanto pakt het hangertje even vast. „Deze ketting heb ik graag om, voelt fijn om te dragen”, vertelt de 51-jarige Apeldoornse auteur thuis aan de keukentafel. Hond Max ligt aan haar voeten, de kat miauwt voor de tuindeur. „Verder zie je niet aan mij dat ik Joods ben. Ik ben lid van een Joodse gemeente, maar leid geen bijzonder vroom leven. De kinderen hebben wel een Joodse opvoeding gekregen. Onze oudste dochter Dagmar vromer dan ik, ze neemt de Joodse spijswetten bijvoorbeeld nogal streng in acht.”

Geen kwaad doen

Fanto is naar eigen zeggen vooral vanbinnen een Joodse vrouw. „Anderen geen kwaad doen, omkijken naar medemensen en liefdadigheid, dat zijn mijn richtlijnen. Ik heb Viktor geschreven om mijn voorouders en hun naasten te eren. En met de boodschap: verbreek de keten met het jodendom niet, maar herstel die juist.”

Eigen geschiedenis

Zo'n vijf jaar geleden besloot ze haar gevoel te volgen en koos ze voor het schrijversvak. „De tijd was er rijp voor. Ik had op mijn twintigste een heel ander boek geschreven, vermoed ik. Meer feitelijk en gebaseerd op bronnen. Nu zit er diepgang en nuance in het boek. Om een familiegeschiedenis te kunnen schrijven, heb je zelf ook eerst wat geschiedenis nodig.”

Familiebanden

Familie en de betekenis van familiebanden, dat is waarover *Viktor* gaat. De historische roman is gebaseerd op de lotgevallen van haar Weens-Joodse voorouders en deels gesitueerd in het Wenen aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog. Hoofdpersoon Viktor heeft echt bestaan en is haar oudoom. Geertje, de andere hoofdpersoon, heeft veel weg van Judith Fanto zelf.

„Op het eerste gezicht lijkt het misschien slechts een mooie familiegeschiedenis. Maar het boek gaat veel verder dan dat. Het gaat over de invloed van familie op de vorming van de eigen identiteit, vooral als je familie zich nog altijd in een soort van onderduik bevindt. Als een deel van wie je bent er eigenlijk niet mag zijn.”

Je moet je stam kennen. Gek genoeg kunnen we daar niet buiten'

- Judith Fanto

Weense voorouders

Judith Fanto werd 51 jaar geleden in Delft geboren als Geertruide van den Heuvel, vernoemd naar haar Joodse grootmoeder Trude. Twintig jaar geleden veranderde ze haar voornaam via de rechtbank in Judith. Fanto is de achternaam van een van haar Weense voorouders. De tandartspraktijk van haar man Thomas Wermenbol bracht de twee bijna vijftwintig jaar geleden in Apeldoorn. Samen hebben ze drie kinderen: Dagmar, Louden en Tirzah. Inmiddels zijn twee van de drie uitgevlogen.

Het was niet oké om Joods te zijn. Er was angst voor en bijna een soort afkeer van de eigen komaf'

- Judith Fanto

„Zoals dat hoort, er valt op deze leeftijd zoveel te ontdekken. Wie je bent, wat je wilt. Ik wist al jaren dat ik *Viktor* wilde schrijven, ik heb mijn Joodse familie altijd al boeiend gevonden. En dan vooral de houding tegenover het Joods zijn, het was niet oké om Joods te zijn. Er was angst voor en bijna een soort afkeer van de eigen komaf.”

Meer schrijfster dan jurist

Het is die houding in haar familie waardoor Fanto op haar twintigste al bedenkt dat ze een boek wil schrijven over haar familiegeschiedenis. „Het idee was er maar het liep anders. Ik studeerde rechten, werd jurist en leefde het leven. Ik trouwde met Thomas, werd moeder van drie prachtige kinderen, werkte mee aan de Apeldoornse glossy *Eigen!* en publiceerde in vaktijdschriften. Ik heb me altijd meer een schrijfster gevoeld dan jurist.”

Aan haar roman ging veel onderzoek vooraf. „Om te kunnen bepalen wie je bent, moet je weten waar je vandaan komt. Het is ontzettend belangrijk om die bedding met je bloedverwanten te voelen. Gek genoeg kunnen we daar niet buiten. Je moet je stam kennen. Pas dan weet je wat je wil meenemen en wat je juist liever loslaat.”

Het verklaart volgens de Apeldoornse schrijfster het succes van programma's als Spoorloos. „Hoe fijn adoptiekinderen het ook hebben in het gezin dat hen heeft opgenomen, de meesten gaan vroeg of laat toch op zoek naar hun echte ouders. Het is belangrijk het plaatje compleet te hebben.”

Als de pleuris uitbreekt en het gevaarlijk wordt, ben ik er voor je en kun je mij bellen'

- Judith Fanto

„Viktor gaat over familie. Mijn nieuwe boek zal gaan over vriendschap: de, zelfverkozen familie. Het is weer gebaseerd op ware gebeurtenissen en net zo herkenbaar voor iedereen. Ieder mens immers heeft een vriend of is iemands vriend en zal ooit in zijn leven zijn teleurgesteld in een vriendschap. Wat maakt dat je je dan zo in de steek gelaten of verraden voelt?”

Verbijsterd en gekwetst

„Ik zie het al bij onze kinderen, hoe gekwetst, geschokt en verbijsterd ze zijn als een vriend of vriendin hun vertrouwen beschaamt of hen als een baksteen laat vallen. Dat raakt als ouder ook aan je eigen pijn. Want iedereen maakt dat een keer mee. Ik ben vrij absoluut radicaal van aard. Als je mijn vriend bent, dan ben je dat ook echt. Misschien speelt mijn joodse komaf op dat gebied ook wel een rol. Als de pleuris uitbreekt en het gevaarlijk wordt, ben ik er voor je en kun je mij bellen.”

Over de Hebban Debuutprijs

Judith Fanto heeft deze week de Hebban Debuutprijs 2020 ontvangen voor Viktor, een historische roman die afgelopen maart verscheen bij Ambo Anthos uitgevers.

„Fanto beheerst de Nederlandse taal tot in de puntjes, weet hoe ze dialogen moet neerzetten, hanteert een soepele vertelstijl die het schrijven ervan moeiteloos laat lijken en schreef een roman over de Tweede Wereldoorlog zonder op alle al bestaande romans te lijken”, aldus het juryrapport.

De Hebban Debuutprijs is een aanmoedigingsprijs voor debutanten en werd dit jaar voor de vijfde keer uitgereikt. Eerdere winnaars waren Lize Spit, Roxane van Iperen en Antoinette Beumer. Vorig jaar ontving Thomas Rueb de prijs voor zijn boek Laura H.

Grondig van aard

De wortels van de Fanto's liggen in Wenen. Ze was veel in de Donau-stad, bracht uren door in de stadsarchieven om de leefomgeving van haar voorouders minutieus vast te leggen. „Ik ben grondig van aard. Mijn moeder zei altijd: 'Alles wordt leuk als je er in verdiept'. En dat is ook echt zo. Ik wilde voelen wat Viktor voelde. Ik rook de diesel van de auto's in de stad, snoof het stuifmeel in de vele parken en ademde het stof in de archieven, vertelt ze. „Met als resultaat dat ik elke reis standaard afsloot met een bezoek aan het Allgemeines Krankenhaus, voor prednison-injectie om weer wat lucht te krijgen.”

Apeldoorn en Wenen lijken meer op elkaar dan je zou vermoeden, zegt Fanto. Ze ziet parallellen. „De ruimte in de stad, de hoeveelheid aan mooie parken. Ik woon bij het Oranjepark, prachtig. Neem de Loolaan, breed van opzet met aan weerszijden grote bomen, ventwegen en monumentale panden. Die is best te vergelijken met de Ringstrasse in Wenen. Vraag je hier een Apeldoornse naar wat hij zo bijzonder vindt aan zijn stad, dan klinkt vaak: 'Je bent zo in het bos'. Dat roepen inwoners van Wenen ook!”

Nog lang niet klaar

Ze is nog lang niet uitgeschreven over de stad van keizerin Sissi. „Weet je, ik ben super blij met deze aanmoedigingsprijs, echt een grote eer. Maar aanmoediging heb ik eigenlijk helemaal niet nodig. Ik ben al volop bezig met een tweede roman. Ik ben nog niet klaar met Wenen en ook niet met dat tijdvak”, licht Fanto haar nieuwe historische roman toe.